

Datum: 25. september 2020

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

KOMISIJA ZA PETICIJE, ČLOVEKOVE PRAVICE IN ENAKE MOŽNOSTI
Nataša Sukič, predsednica

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

Prejeto:	25-09-2020
Šifra:	210-01/20-8/1
Povezava:	
EPA:	EU:
Sign. zn.:	
Kratica:	

Zadeva: Zahteva za sklic nujne seje komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti

Poslanska skupina Levica na podlagi drugega odstavka 48. člena Poslovnika Državnega zbora zahteva sklic nujne seje Komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti. Seja se sklicuje za obravnavo naslednje točke dnevnega reda:

1. Protipravni postopki policije, kratenje človekovih pravic in nehumano ravnanje s prosilci za azil v Centru za tujce v Postojni

V medijih se vrstijo zaskrbljujoča poročila o razmerah v Centru za tujce v Postojni (v nadaljevanju CT Postojna). Slovenija že od 1. junija 2020 na nekaterih obmejnih policijskih postajah »poskusno« izvaja nov azilni režim, ki nima podlage v zakonskih predpisih in predvideva omejevanje gibanja za prosilce za azil in njihovo namestitvev v postojnski center. *»Pod Janševo vlado se je center za tujce v Postojni spremenil v zapor, kjer vladajo nehumane razmere, kakršne smo videli v dokumentarcih in poročilih tujih televizij in organizacij o stanju v Bosni in Hercegovini.... Hrano dobijo skozi nekaj centimetrsko režo v mreži, s katero so 24 ur na dan zaprti v opuščnem industrijskem objektu«.*¹

V podporo tam zaprtim beguncem in prosilcem za azil je bil 25. avgusta pred Centrom za tujce v Postojni organiziran protest več organizacij civilne družbe z zahtevo, da se begunsko taborišče zapre in ustavi množični izgon na Hrvaško.² Zaradi nevzdržnih razmer in kratenja pravic so tam zaprti begunci začeli odklanjati hrano. Ob obisku parlamentarne delegacije Komisije za peticije, človekove pravice in enake možnosti 16. septembra letos je gladovno stavkalo 11 beguncev. 19. septembra 2020 je skupina 11 priprtih prosilcev za azil v Centru za tujce v Postojni objavila javno izjavo, kjer so med drugim zapisali: *»V nedeljo, 13.9.2020, smo spodaj podpisani prosilci za azil, pripti v Centru za tujce Postojna, pričeli z gladovno stavko. Center za tujce je zapor, v katerem smo ljudje, ki nismo zagrešili nobenega zločina, pripti proti svoji volji. Smo nedolžni in Republika Slovenija nima pravice, da nam odvzame svobodo gibanja /.../ Med policisti je nekaj rasistov, ki nas žalijo in z nami ravnaajo nespoštljivo. O tem, kaj se bo z nami*

¹ Z azilanti po novem brez milosti. Mladina, 31. 7. 2020.

² Tina Recek, Kulturnike je sram, v kakšni državi živimo. Večer, 27. 8. 2020.

zgodilo, ne dobimo nobenih informacij /.../ Režim v Postojni in negotovost naše usode ubijata našega duha. Kljub temu pa ne bomo dopustili, da nam odvzamejo dostojanstvo. Zahtevamo spoštovanje naših pravic! Zahtevamo svobodo gibanja!»³

Predsednica Komisije za peticije Nataša Sukič, je po obisku centra v Postojni izrazila visoko mero zaskrbljenosti glede tam zaprtih tujcev: *»Vsi se bojijo vrnitve nazaj na Hrvaško. Pravijo, da se jim bodo tam zgodile hude stvari, da vejo, da tam begunce pretepajo, jim odvzamejo njihove predmete, tisto, kar sploh še imajo /.../ Tukaj smo imeli tudi pričevanja o tem, da so bili tudi kaznovani, ko so protestirali. Eden izmed njih je bil zaprt, izoliran v sobi brez vsakršne komunikacije z zunanjim svetom kar sedem dni. Seveda v centru ne bodo rekli, da je to samica, ampak to težko kako drugače opredelimo.«⁴*

Center za tujce v Postojni sta obiskala tudi državni sekretar na ministrstvu za notranje zadeve Franc Kangler in evropska poslanka in predsedujoča SD Tanja Fajon. Sekretar Kangler je z razmerami zadovoljen, tudi Tanja Fajon je ocenila, da *»za prebivalce centra lepo skrbijo, da so jim na voljo socialni delavci in tudi prevajalci«*, ni pa to po njenem mnenju *»nikakršen hotel, kot ga želijo prikazati nekateri in to tudi ni njegov namen«*.⁵ V Levici opozarjamo, da ogromna količina zbrane dokumentacije, osebnih pričevanj beguncev, ugotovitev humanitarnih organizacij, javno dostopnega video in fotografskega gradiva, priča ravno nasprotno - in postavlja tovrstna stališča na laž.

Center za tujce skrbi za odstranjevanje tujcev iz naše države - migrantov, beguncev, prosilcev za azil, ljudi, ki bežijo pred vojno, revščino, pomanjkanjem in nasiljem, brezpravno pridržanim oziroma zaprtim beguncem je odvzeta prostost, omejena jim je svoboda gibanja in kratene so jim temeljne človekove pravice. Mednarodno znano turistično središče Postojna je to poletje postalo zapor za tujce, ki niso zaprti zato, ker bi storili neko kaznivo dejanje, pač pa jim Republika Slovenija brez pravne podlage omejuje svobodo gibanja in odvzema prostost. S tem jim dejansko v naprej odreka pravico bivati na njenem ozemlju, saj policija zapira prosilce za azil in begunce, ki so izrazili namero, da bi vložili prošnjo za mednarodno zaščito.

V Levici smo skrajno zaskrbljeni nad drastičnim ravnanjem policije v razmerju do prosilcev za azil. Sprašujemo se, zakaj Slovenija ljudi, ki skušajo v Sloveniji zaprositi za mednarodno zaščito, pri tem na vse možne načine ovira in jim to onemogoča. Pri tem jih prisilno vrača na Hrvaško in dalje v BiH, kjer jih čaka sistematično nasilje in nehumane razmere.⁶

V CT Postojna policija že od 1. junija 2020 brez zakonske podlage zapira begunce in prosilce za azil v improviziran taboriščni objekt, ki prvotno sploh ni namenjen bivanju, ampak gre za opuščeno industrijsko halo oz. skladišče, ki ima namesto oken odprtine, v katere so vzdane kovinske rešetke, z rešetkami pa je zaprt tudi vhod v poslopje. Znotraj hale je postavljenih okrog dvajset kontejnerjev, kamor je nameščenih oz. natlačenih tudi po več sto prosilcev za azil in beguncev, med njimi tudi mladoletne osebe. Na 100 oseb je le dvoje toaletnih prostorov, higienske razmere so kritične, begunci in prosilci za azil imajo slab dostop do zdravstvene oskrbe, in so brez vsakršnih ukrepov za zaščito pred virusom Covid-19.

³ Besedilo poziva v celoti navajamo na zaključku besedila.

⁴ Sukičeva po obisku centra za tujce opozorila na težave prosilcev za azil. STA, 16. 9. 2020.

⁵ Prosilci za azil: »Postojna je zapor, v katerem smo pripti proti svoji volji«. Mladina, 22. 9. 2020; Kangler zadovoljen z videnim ob nenapovedanem obisku centra za tujce. MMC, 28. 8. 2020;

⁶ »EU je pozabila, da smo tudi drugi ljudje – ljudje«. 24ur.com, 13. 9. 2020.

Ujeti begunci in prosilci za azil so v objektu zaprti 24 ur na dan, 7 dni v tednu. Nimajo stika z zunanjim svetom, dostopa do informacij, odvzeta jim je prostost in omejena svoboda gibanja. Če hočejo do zraka ali naravne svetlobe, morajo splezati na strehe kontejnerjev. Tudi hrano dobivajo skozi kovinske rešetke.

Objekt je vseskozi pod strogim nadzorom policije, ki pri delu uporablja tudi službene pse.⁷Pse so uporabljali v pomoč pri nadzoru zaprtih, kar pa predstavlja prakso zastraševanja. Psa so imeli celo v jedilnem prostoru. Službene pse so poslali v pomoč za nadzor razmer v CT Postojna. Ko so fotografije in video zapisi njihove prisotnosti prišli v javnost, so bili službeni psi umaknjeni iz centra.

Celoto območje CT Postojna je ograjeno z ograjo, vstop humanitarnim organizacijam in predstavnikom medijev in javnosti ni dovoljen.

Begunci in prosilci za azil so zaprti 24 ur dan, od njih se pričakuje, da obupajo in se odrečejo pravici do azila. Tiste, ki so prejeli odločbo o omejitvi gibanja, v veliki večini na prostost izpusti Upravno sodišče in sicer z razveljavitvijo odločbe o omejitvi gibanja. Vendar večina tam zaprtih beguncev uradnega dokumenta o omejitvi gibanja niti ne prejme, zato se niti ne morejo pritožiti. Ko so se zaradi katastrofalnih razmer v »postojnskem lagerju«, kot se je zloglasnega centra v Postojni prijelo ime, v skrajni sili zatekli v gladovno stavko in se uprli, je policija posredovala z vstopom v hangar skupaj z razjarjenimi psi in jih razgnala v kontejnerje. Policija je nato navedbe medijev, ki so poročali o incidentu, zanikala, četudi o tem pričajo dokazi v obliki video posnetkov in fotografij. Kljub javno objavljenim posnetkom so na policiji zanikali tako uporabo policijskega psa brez nagobčnika, kot tudi razdeljevanje hrane skozi rešetke.

Na protizakonito stanje že dolgo opozarjajo humanitarne organizacije in novinarji, o tem pričajo številni posnetki in dokumenti. Po uradnih podatkih je v zadnjih dveh letih in pol Slovenija na Hrvaško »vrnila« 20 tisoč ljudi. Vrača jih kljub temu, da je odgovornim organom v državi in javnosti dobro znano, kaj te ljudi potem čaka na Hrvaškem in v BiH. O razmerah in nasilju, ki ga doživljajo na Hrvaškem in v BiH, mediji zadnja leta redno poročajo. Katarina Bervar Sternad iz Pravno informacijskega centra (v nadaljevanju PIC) poudarja: *»Ta vračanja so nezakonita zaradi tega, ker je pogosto spregledana namera, da oseba želi zaprositi za azil. In druga težava so same pravne podlage za ta vračanja. To so ti sporazumi, ki po našem mnenju znotraj prava EU sploh ne bi smeli biti uporabljeni.«*⁸ Ko jih Slovenija preda Hrvaški, so ti ljudje – kot že leta s konkretnimi primeri razkriva tudi hrvaški Center za mirovne študije in številni mediji – tam žrtve brutalnega nasilja. Sara Kekuš iz Centra za mirovne študije Zagreb pravi: *»Nasilje predstavlja različne oblike mučenja, poniževalnega in nehumanega delovanja, ki vključuje pretepanje, uporabo gumijevk, kovinskih palic, elektrošokerjev, solzivca, slačenje oblek in obutve, spolno nadlegovanje, zapiranje v izjemno hladne ali izjemno vroče prostore, ne dajejo jim vode, hrane, stranišč. Pa odtujevanje osebnih stvari, uničevanje osebnih stvari. Vsak primer, ki pride v javnost, ne glede na to, koliko pričevanj in fizičnih dokazov o tem je bilo, od ministrstva za notranje zadeve, pa tudi same vlade, smo naleteli samo na zanikanje in pavšalno zavračanje odgovornosti. Velikokrat pospremljeno z blatenjem nevladnih organizacij in medijev, ki o tem poročajo.«*⁹ Razmere v Bosni in Hercegovini so neznosne. Števila tamkajšnjih pribežnikov ne pozna nihče. Na severozahodu države naj bi jih bilo 7 tisoč. Po pričevanju novinarke Nidžare Ahmetašević so nesrečni begunci prepuščeni sami sebi: *»Situacija je katastrofalna. Veliko hujša, kot sem jaz kadarkoli pričakovala, da lahko*

⁷ Peter Petrovčič, Ustrahovanje s psi. Mladina, 21. 8. 2020.

⁸ »EU je pozabila, da smo tudi drugi ljudje – ljudje«. 24ur.com, 13. 9. 2020.

⁹ »EU je pozabila, da smo tudi drugi ljudje – ljudje«. 24ur.com, 13. 9. 2020.

postane. /.../ V tem trenutku v BiH še naprej prihajajo ljudje iz Črne gore in Srbije. /.../ Hkrati imamo situacijo, da Italija, Slovenija in Hrvaška vračajo ljudi nazaj v BiH. Velikokrat so ti ljudje težko poškodovani, odvzeli so jim osebne stvari /.../ Ljudje so brez vseh pravic. Številni zato poskušajo naprej, na Hrvaško, v Slovenijo. Znova in znova, na vse bolj nevarne načine. A če jih pri tem ujamejo, jih vedno znova vrnejo. Naše oblasti morajo delati, kar EU od njih zahteva. Hkrati imamo v BiH skorumpirano elito, ki nam vlada že več kot 25 let. In ki ji ni interes zaščita človekovih pravic, ne nas, ki živimo v tej državi, najmanj pa nekoga, ki pride. To je slika Evrope in EU. Balkan pa je samo polje, kjer se ta slika najbolje vidi...».

V postojnskem centru zaprti tujci, begunci in azilanti so na robu znosnega, v brezupu in agoniji. V hudih psihičnih stiskah prihaja do samo-destruktivnih dejanj, poročajo o več poskusih samomora in povzročanju samopoškodb, psihično uničene tujce zapirajo v samice. Kot opozarja predstavnik Delovne skupine za azil Miha Blažič: *»Že od nastanka je to zaprto taborišče prostor brutalnih zlorab človekovih pravic. V njem se lahko najdete, če ste tujec in vam ni uspelo pravočasno urediti bivalnih dokumentov, zaprti pa ostanete tudi do enega leta, največkrat brez stika z zunanjim svetom ali možnosti za pritožbo /.../ Center za tujce je mnogo slabši od navadnega zapor, sporočajo tujci. Tam vsaj veš, zakaj si zaprt in koliko časa boš ostal, dobiš lahko tudi odvetnika. Tu pa si prepuščen na milost in nemilost enemu inšpektorju. Poskusi samomorov so zato nekaj vsakdanjega...«.*¹⁰

Pričevanje prosilca za azil:

*»V centru sem že dvajset dni. Prosim za azil, ves čas sprašujem za več informacij o azilu, sprašujem (policiste, op.a.), zakaj sem v tem centru. Tu je kot v zaporu. Mislim, da ta prostor ni legalen. Potrebujem pomoč. Potrebujem nekoga, s katerim bi lahko govoril o svoji situaciji in o svojih težavah. Upam, da mi boste lahko pomagali. Res potrebujem pomoč.«*¹¹

Direktorica PIC-a Katarina Bervar Sternad opozarja, da ugotavljajo vse več primerov tujcev, ki jim je bil onemogočen vstop v azilni postopek. Informacije iz CT Postojna prihajajo postopoma, včasih s pomočjo FB ali drugih družbenih omrežij, včasih po telefonu, PIC vsem, ki se obrnejo na njih, nudijo pravne informacije. Bervar Sternadova ob tem opozarja, da bi slabe pogoje namestitve, ki lahko mejijo na nečloveško ravnanje, moral nemudoma preučiti varuh človekovih pravic in izdati mnenje o tem.

V Levici z vso resnostjo opozarjamo, da v CT Postojna prihaja do multiplih kršitev, torej do različnih kršitev človekovih pravic in azilnega prava, beguncem je onemogočen vstop v azilni postopek, kljub jasno izrečeni in izraženi nameri za azil. Oviran jim je dostop do informacij in pravne pomoči. Težave so tudi s tolmačenjem, zato se begunci še težje zavedajo svojih pravic v postopkih. Kljub izraženi nameri za azil, se jih prisilno deportira na Hrvaško, od tam pa naprej v BiH. Ne le, da se jim onemogoča oddaja prošnje za azil, v času azilnega postopka se jih celo zapira in jemlje prostost, pri čemer se nekaterim ne izda odločba o omejitvi prostosti. Tisti, ki ne prejmejo odločbe o omejitvi prostosti, se niti ne morejo pritožiti na Upravno sodišče.

Upravno sodišče Republike Slovenije je že ugotovilo nezakonnost pridržanja in izdalo odločbe za izpustitev protipravno pridržanih beguncev v CT Postojna. Večini tistih, ki

¹⁰ Uroš Škerl Kramberger, Migranti, ki jih policisti hranijo skozi rešetke in ustrahujejo s psi, odklanjajo hrano. Dnevnik, 25. 8. 2020.

¹¹ Glej op. 10.

jim je uspelo vložiti tožbo zaradi omejitve gibanja, je Upravno sodišče ugodilo in uspelo izpustiti na prostost.

Kršitev so na Upravnem sodišču ugotovili tudi v primeru deportiranega migranta iz Kameruna. Po poročanju medijev je Upravno sodišče na laž postavilo notranje ministrstvo in policijo, ki trdita, da spoštujeta pravico do azila.¹² Upravno sodišče je v primeru kamerunskega begunca, ki mu je slovenska policija preprečila vložiti prošnjo za azil in ga prisilno vrnila na Hrvaško, od tam pa je moral v BiH razsodilo, da mu mora Slovenija omogočiti vložitev prošnje za azil in izplačati 5000 evrov odškodnine. Sodišče je ugotovilo, da so mu bile kršene osnovne človekove pravice po mednarodnem in slovenskem azilnem pravu. S to sodbo so bile razkrinkane lažnive trditve notranjega ministrstva, češ da Slovenija spoštuje mednarodno azilno pravo.

Pravica do azila

Vsakdo, ki beži pred pregonom ali resno grožnjo v svoji lastni državi, ima pravico zaprositi za mednarodno zaščito. Pravica do azila je temeljna pravica, priznavanje pravice do azila osebam, ki izpolnjujejo merila iz Ženevske konvencije iz leta 1951 o statusu beguncev, pa mednarodna obveza držav pogodbenic, vključno z državami članicami EU. Zagotavljanje pravice do azila velja tudi za Slovenijo, ki pa na tem področju ravna svojevoljno, kot je videti iz tukaj obravnavanega primera.

Evropska Unija je pogoje, ki jih je treba izpolnjevati za pridobitev mednarodne zaščite, vključila v svoj pravni korpus in ta okvir razširila z ustanovitvijo dodatne skupine upravičencev do mednarodne zaščite (poleg beguncev), to so upravičenci do subsidiarne zaščite.¹³

Pravico do azila določa 18. člen Listine Evropske unije o temeljnih pravicah. Člen 19 pa prepoveduje kolektivni izgon in posameznike ščiti pred odstranitvijo, izgonom ali izročitvijo državi, kjer obstaja resna nevarnost smrtne kazni, mučenja ali drugega nečloveškega ali ponižujočega ravnanja ali kaznovanja.

Države članice EU so sprejele skupno evropsko azilno politiko, ki vključuje tudi subsidiarno ali začasno zaščito. Postopki za dodelitev azila morajo biti po vsej Uniji pravični in učinkoviti. To je temelj skupnega evropskega azilnega sistema (CEAS). Skupni evropski azilni sistem je sestavljen iz več zakonodajnih aktov, ki zajemajo vse vidike azilnega postopka:

- »dublinka uredba«, ki določa, katera država članica je odgovorna za obravnavanje prošnje za azil;
- direktiva o azilnih postopkih, v kateri so določeni skupni standardi za pravične in učinkovite azilne postopke;
- direktiva o pogojih za sprejem, ki določa minimalne skupne standarde za življenjske razmere prosilcev za azil in zagotavlja, da imajo prosilci dostop do nastanitve, hrane, zaposlitve in zdravstvenega varstva;
- direktiva, ki določa pogoje, ki jih morajo izpolnjevati begunci ali osebe s subsidiarno zaščito, in ki upravičencem ponuja vrsto pravic (dovoljenja za prebivanje, potovalne dokumente, dostop do zaposlitve in izobraževanja ter socialno in zdravstveno varstvo).

Republika Slovenija je določbe direktiv prenesla v Zakon o mednarodni zaščiti (ZMZ-1), ki v 20. členu določa:

¹² Peter Petrovčič, Slovenija obsojena zaradi prisilnega vračanja. Mladina, 24. 7. 2020.

¹³ Spletna stran EU.

20. člen (mednarodna zaščita)

(1) Mednarodna zaščita v Republiki Sloveniji pomeni status begunca in status subsidiarne zaščite.

(2) Status begunca se prizna državljanu tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem iz razloga pripadnosti določeni rasi ali etnični skupini, določeni veroizpovedi, narodni pripadnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnemu prepričanju, nahaja zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi takega strahu noče uživati varstva te države, ali osebi brez državljanstva, ki se nahaja zunaj države, kjer je imela običajno prebivališče, in se zaradi utemeljenega strahu ne more ali noče vrniti v to državo, če ne obstajajo izključitveni razlogi iz prvega odstavka 31. člena tega zakona.

(3) Status subsidiarne zaščite se prizna državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki ne izpolnjuje pogojev za status begunca, če obstaja utemeljen razlog, da bi bil ob vrnitvi v izvorno državo ali državo zadnjega običajnega bivališča, če gre za osebo brez državljanstva, soočen z utemeljenim tveganjem, da utрпи resno škodo, kot jo določa 28. člen tega zakona, in če ne obstajajo izključitveni razlogi iz drugega odstavka 31. člena tega zakona.

Policija vse zanika

Videti je, da slovenska policija (podobno kot hrvaška) vehementno zavrača očitke o nehumanem ravnanju z azilanti in prebežniki, zavračanju na meji (push-back) in prisilnem vračanju na Hrvaško (ter dalje v BiH in Srbijo). Za večino postopkov oseb, ki jih obravnava zaradi nezakonitega prehoda meje, zaprte prosilce za azil ter za »vrnjene« iz Slovenije, pa ni ustreznih uradnih pojasnil, kot tudi ni znana pravna podlaga za tovrstne policijske postopke in ravnanja. Kljub temu, da formalnih pojasnil pristojnih ni, naj bi se kot izgovor za zapiranje ljudi v CT Postojna navajala karantena, čeprav doslej še niti pri enem tujcu, ki je v Sloveniji poskušal vložiti prošnjo za azil ali poskušal državo zgolj prečkati in je bil pri tem ujet, ni bila potrjena okužba z novim koronavirusom.¹⁴ V CT Postojna je tudi s prostorsko razdelitvijo de facto urejena karantena. Vsakogar, ki pride v center, najprej za določeno »karantensko« obdobje zaprejo v kontejnerski del, šele nato lahko se ga premesti v preostali del centra. Poudariti je potrebno, da se jih zapira v dejansko karanteno brez odločbe o karanteni.

Na Madžarskem so zapiranje prosilcev za azil in oteževanje komunikacije z zunanjim svetom uvedli že pred leti. Orbanova policija beguncem na meji sporoča lažne informacije, češ da v tej državi ni pravice do azila. Zlorabe prosilcev za azil, ki jih izvaja Orbanov režim na Madžarskem, je letos spomladi kot protizakonito obsodilo sodišče Evropske unije v Luksemburgu.¹⁵ Gre za prakso, ki je v nasprotju z listino EU o temeljnih človekovih pravicah, ki krši minimalne mednarodne standarde azilnega prava.

¹⁴ Peter Petrovčič, Z azilanti po novem brez milosti. Mladina, 31. 7. 2020; Peter Petrovčič, Ustrahovanje s psi. Policija v nasprotju z zakonom prosilce za azil zapira v opuščen industrijski objekt v Centru za tujce v Postojni. Mladina, 21. 8. 2020; V postojnskem centru za tujce naj bi gladovno stavkali. Policija navedbe zanika. MMC, 21. 8. 2020.

¹⁵ 'Madžarsko zadrževanje prosilcev za azil lahko predstavlja kršitev prava EU'. 24ur.com, 14. 5. 2020.

Enako se dogaja tudi na mejah Republike Slovenije, kar je ugotovil tudi varuh človekovih pravic.¹⁶ Tujcem, ki bi radi zaprosili za azil, policija njihove prošnje preprosto ignorira. Policisti tujcem na meji sporočajo, da v Sloveniji »ni azila«, da ne obstaja.¹⁷ Odpira se utemeljen sum, da gre za namerno zavajanje in dezinformiranje beguncev s strani policije.

V Levici trdimo, da je naša skupna odgovornost kot državljanov in političnih odločevalcev, da ugotovimo po čigavem nalogu in čigavih navodilih se tovrstna protizakonita slaba praksa izvaja. Ali ima policija navodila, kot poročajo mediji, da policija prošenj za mednarodno zaščito ne sprejema in jih kot »ekonomske migrante« prisilno vrača na Hrvaško? Čigava so ta navodila?

Doslej je bilo o alarmantnih razmerah v CT Postojna obveščenih že več mednarodnih organov, nevladne organizacije so obvestile posebnega poročevalca OZN za zaščito človekovih pravic migrantov in posebnega poročevalca OZN o mučenju.¹⁸ Poslanska skupina Levica je glede protipravnega delovanja policije, nehumanih razmer in zlorab v Centru za tujce v Postojni že obvestila pristojne organe Sveta Evrope.

V Levici najostreje obsojamo tovrstne zlorabe in storili bomo vse, da se situacija razreši in se najdejo odgovorni za to grozljivo stanje, nevredno temeljne ravni civilizacijskih standardov, mednarodnega in prava RS.

Predstavnika urada Varuha človekovih pravic, ki je novice o pridržanju prosilcev za azil zasledil v medijih, sta Center za tujce obiskala 31. 7. 2020, na podlagi 2. in 3. odstavka 42. člena Zakona o varuhu človekovih pravic (ZVarČP). Po obisku je Varuh na podlagi 2. odstavka 9. člena in 1. odstavka 28. člena zakona od MNZ in od policije terjal dodatna pojasnila, ki jih je prejel 25. 8. 2020, in ki jih še preučuje.¹⁹

Na očitke medijev, da tudi specializirano državno tožilstvo ne ukrene ničesar, se je odzvala predstavnica tožilstva, ki v pismih bralcev v časniku Dnevnik navaja, da na tožilstvu niso prejeli nobene prijave in da bodo po poročanju medijev preverili stanje. Zapisali so: *»Na državnem tožilstvu zanikamo navedbe, da se ne odzivamo na kršitve v Centru za tujce Postojna. Doslej z ravnanjem policije v centru nismo bili seznanjeni ne od tujcev, ne od Varuha človekovih pravic, ne od nevladnih organizacij. Obveščamo vas, da bodo na pristojnem državnem tožilstvu na podlagi omenjenega članka preiskali navedbe Infokolpa«.*²⁰

Ob tem v Levici dodajamo, da bi od pristojnih državnih organov, delujočih za zaščito človekovih pravic in pravnega reda, pričakovali več odgovornega ravnanja in zlasti bolj ažurnega ukrepanja po službeni dolžnosti.

Sprašujemo se, zakaj na notranjem ministrstvu nočejo pojasnjevati okoliščin nove azilne prakse, ki jo izvajajo v tajnosti, čeravno dokumentirani dokazi in statistika razkrivajo njene razsežnosti? Kot kažejo podatki z Upravnega sodišča o številu pritožb zoper odrejeno omejitev gibanja, ki je v domeni notranjega ministrstva, junija 2019 in v

¹⁶ Končno poročilo o obravnavi policijskih postopkov s tujci na območju PP Ilirska Bistrica 19. 7. 2019 (dokument na spletni strani UVČP, datiran 20. 7. 2020).

¹⁷ Peter Petrovčič, Z azilanti po novem brez milosti. Mladina, 31. 7. 2020.

¹⁸ Uroš Škerl Kramberger, Migranti, ki jih policisti hranijo skozi rešetke in ustrahujejo s psi, odklanjajo hrano. Dnevnik, 25. 8. 2020.

¹⁹ Pisna informacija urada varuha človekovih pravic (namestnik varuha Ivan Šelih), z dne 27. 8. 2020.

²⁰ Erika Repovž, Protesti in gladovna stavka v centru za tujce. Pisma bralcev, Dnevnik, 28. 8. 2020.

prvi polovici julija na sodišče ni bila vložena niti ena pritožba zoper omejitve gibanja. Kljub temu da so letošnji podatki o ilegalnih prehodih meje številčno primerljivi z lanskimi, je bilo v enakem obdobju letos, v mesecu in pol, odkar policija izvaja nov azilni režim, na sodišče vloženi kar 75 pritožb. In le v 22 primerih so bile odrejene omejitve gibanja na sodišču potrjene kot zakonite. Upravno sodišče je torej v večini od dosedanjih 75 pritožb na odvzem prostosti odločilo, da za to ni zakonske podlage. Nekaj pritožb je bilo zavrženih kot prepoznih, veliki večini pa ugodeno, omejitve gibanja so bile razveljavljene, saj niso izpolnjevale zakonskih pogojev za izrek tega ukrepa – izrečene so bile torej ljudem, ki ne bi smeli biti zaprti v centru za tujce.²¹ Zaradi nepoznavanja jezika in zakonodaje ter zaradi omejevanja dostopa do pravne pomoči sicer uspe v trenutnih kaotičnih razmerah pritožbo zoper omejitve gibanja vložiti le manjšini protipravno priprtih tujcev. To kažejo podatki zasedenosti CT Postojna. V CT Postojna je doslej bilo nameščenih deset do petnajst ljudi, zato je center bolj ali manj sameval, zadnje tedne pa jih je tam vsak dan zaprtih tudi več kot dvesto. Aprila so recimo v CT Postojna sprejeli 55 oseb, junija kar 309, v prvi polovici julija že 124.

V Levici smo ogorčeni, ker zaprti prosilci za azil, za katere velja strožji režim kot za večino zapornikov, ne vedo niti tega, ali je bila njihova namera, da vložijo prošnjo za azil, formalno evidentirana. Večino tujcev Slovenija že tretje leto zapored vrača na Hrvaško še isti ali naslednji dan po tem, ko jih policija prestreže na meji. Na policiji in notranjem ministrstvu zatrjujejo, da prošnje za azil niso želeli vložiti in so bili torej prostovoljno vrnjeni na Hrvaško in sicer v dveh letih in pol okrog 20 tisoč ljudi. Čeprav je bilo ves čas jasno, da Slovenija na Hrvaško vrača tudi ljudi, ki želijo zaprositi za azil, je uradna potrditev prišla šele julija tega leta in sicer s sodbo Upravnega sodišča, ki je v primeru kamerunskega državljana ugotovilo, da je na meji v navzočnosti policistov večkrat izrazil, da želi vložiti prošnjo za azil, a so ti njegove prošnje preprosto preslišali, mu tudi zatrjevali, da v Sloveniji »ni azila«, in ga zavajali, da bo čas za to prišel kasneje. Tega »kasneje« ni bilo, po enodnevnem zadrževanju na meji so ga namreč skupaj z drugimi tujci vkrcali na poseben avtobus, ga odpeljali do hrvaške meje in izročili hrvaškemu policistom.²²

V Delovni skupini za azil v Rogu so vseskozi spremljali postopke nekaterih prosilcev za azil, ki se nahajajo v CT Postojna. V zvezi s tem so medije tudi opozorili na tamkajšnje izredne razmere, verižna vračanja v BiH in posledični protest prosilcev za azil.²³ Ugotovitve novinarjev portala 24ur.com o novih direktivah policiji v zvezi z ravnanjem v postopkih s prosilci se povsem ujemajo z ugotovitvami s terena in tudi izjavami samih pripornikov.²⁴ Policija naj bi po razkritju sama priznala, da je uvedla poskusno omejevanje gibanja prosilcev za azil, vendar naj bi bil projekt »v skladu z možnostmi, ki jih dopušča Zakon o mednarodni zaščiti«. V Delovni skupini za azil trdijo, da to nikakor ne drži in da v zakonu ni podlage za avtomatično omejevanje gibanja prosilcev za azil. To posredno priznava že ministrstvo za notranje zadeve samo, saj je nedavno predlagalo spremembo Zakona o mednarodni zaščiti prav v smeri, da bi takšno ravnanje policiji omogočilo. Poudarjajo, zakaj je takšna praksa nesprejemljiva: *»zapiranje ljudi je najtemeljitejši poseg v osebno svobodo, kar ga poznajo evropske države, zato morajo biti razlogi za pripor jasni, dobro utemeljeni, posameznik pa mora imeti možnost pravne zaščite. Zgolj sum, da bo nekdo »zlorabil azilni postopek« ni dovolj, da lahko država osebo (ki ni storila nobenega kaznivega dejanja!) drži zaprto do enega leta. Zagotovo si nihče v Sloveniji ne želi režima, ki lahko množice nedolžnih*

²¹ Peter Petrovčič, Z azilanti po novem brez milosti. Mladina, 31. 7. 2020.

²² Peter Petrovčič, Z azilanti po novem brez milosti. Mladina, 31. 7. 2020.

²³ Odziv na odgovore policije v zvezi z zapiranjem in izgonom prosilcev za azil. Delovna skupina za azil, 4.8.2020.

²⁴ Urša Zupan, Maruša Slana, Slovenska policija prosilce za azil nelegalno vrača v »peklo na Balkanu«. 24ur.com, 29. 7. 2020.

Ljudi brez možnosti pritožbe zapira v taborišča«. Glede prošenj za azil in vračanja v BiH policija v odzivu na očitke Delovne skupine za azil trdi, da je vsem omogočeno zaprositi za azil in da oseb do končanega postopka ne vrača, kar ne drži. Od prosilcev so pridobili odločbe policije o izgonu iz države, iz katerih je jasno razvidno, da individualne okoliščine in prošnja za azil niso bile upoštevane. Celotna skupina je npr. dobila identično odločbo, v kateri je izpuščena namera prošnje za mednarodno zaščito, navedeno pa je, da so »iskalci zaposlitve«. Očitno je, da bi se pritožili nad priporom, če bi za to imeli možnost, vendar v pritožbenem roku niso imeli možnosti dostopa do odvetnika. Kljub večkratno izraženi nameri prošnje za azil so jim policisti ponavljali, da se po končani karanteni »vračajo v Bosno.« To se je potrdilo z deportacijo več oseb, kar je tudi sprožilo protest.²⁵

Center za tujce: Izjava 11 priprth prosilcev za azil

INFOKOLPA, 21. september 2020

Stop zapiranj prosilcev za azil!

Izjava 11 priprth prosilcev za azil v Centru za tujce v Postojni, 19. 9. 2020

»V nedeljo, 13.9.2020, smo spodaj podpisani prosilci za azil, priprti v Centru za tujce Postojna, pričeli z gladovno stavko. Center za tujce je zapor, v katerem smo ljudje, ki nismo zagrešili nobenega zločina, priprti proti svoji volji. Smo nedolžni in Republika Slovenija nima pravice, da nam odvzame svobodo gibanja.

Način, kako v Centru za tujce ravnajo z nami, je ponižujoč in nečloveški. Na sonce in svež zrak nam dovolijo iti le za eno uro na dan, včasih celo samo za 40 minut. Tudi takrat ne smemo zapustiti posesti Centra za tujce, pač pa je naše gibanje omejeno na notranje dvorišče. Tedne smo preživeli v zaboju, zvrščenih v hangarju zapuščenega industrijskega obrata, kjer je policija ustrahovala s psi. Celo, ko nam prinesejo hrano, s seboj pripeljejo pse, da nas prestrašijo. Mnogi utrpevamo fizične in duševne bolečine, a deležni nismo nikakršne zdravstvene oskrbe. Ne glede na to, ali nas boli želodec ali imamo glavobol ali trpimo za kožno alergijo ali nas muči zobobol, nam dajo isto protibolečinsko tableto. Nihče nas nikoli ne pregleda. Socialne delavke so hkrati tudi medicinske sestre, ko je mogoče, nam priskrbijo oblačila in tudi skrbijo za administracijo. Oskrba tako ne dosega minimalnih standardov.

Med policisti je nekaj rasistov, ki nas žalijo in z nami ravnajo nespoštljivo. O tem, kaj se bo z nami zgodilo, ne dobimo nobenih informacij. Ne vemo, ali bomo premeščeni v azilni dom v Ljubljani ali pa bomo že naslednje jutro deportirani na Hrvaško. V Postojni smo zaprti več mesecev, ne da bi vedeli, kam nas bodo odpeljali jutri. Če nas deportirajo na Hrvaško, nas bo hrvaška policija pretepla, uničila naše telefone in pokradla naš denar in nas nato izgnala v Bosno in Hercegovino. Imamo pravico do tega, da vemo, kaj se bo z nami zgodilo.

Celo pravni sistem nas zatira in nam ne omogoča, da uveljavljamo svoje pravice. Dostop do pravne pomoči je omejen. Mnogi tukaj so bili zaprti več tednov, ne da bi prejeli kakršnokoli uradno odločbo, prav tako pa je močno otežen kakršenkoli stik z zunanjim svetom. Ko nam je izdana odločba o priprtju, ima odvetnik le tri dni časa, da se nanjo pritoži. Po izteku tega roka se na odvzem svobode ni več mogoče pritožiti.

V Centru za tujce v Postojni vlada brezpravnost. O naši usodi se odloča povsem arbitrarno. V času pisanja te izjave je bil eden izmed nas že deportiran na Hrvaško in je zdaj v Bosni in Hercegovini, drugemu je bila pritožba na priprtje upoštevana in je bil

²⁵ Odziv na odgovore policije v zvezi z zapiranjem in izgonom prosilcev za azil. Delovna skupina za azil, 4. 8. 2020.

premeščen v Ljubljano, tretji pa se je v znak protesta proti nepravilnemu zaprtju v Postojni poškodoval po telesu.

Smo električarji, vozniki taksijev, modni oblikovalci, delavci, prodajalci, maratonci - smo ljudje. Smo odprti, sprejemajoči in miroljubni, a zahtevamo, da se nas vse, ki smo zaprti Postojni, obravnava pravično. Režim v Postojni in negotovost naše usode ubijata našega duha. Kljub temu pa ne bomo dopustili, da nam odvzamejo dostojanstvo. Zahtevamo spoštovanje naših pravic! Zahtevamo svobodo gibanja!«

Mohamed Youbi

Brahimi Abdellah

Abdelilah El Basri

Brahmia Soufiane

Ben Shaik Idriss

Ismail Hamoni

Fiad Hocine

Mohamed Chahboun

Elhafiane Mohamed

Imfadel Hassan

Abedalhadi Karim

Naj na zaključku izrazimo sum, da gre tudi v postojnskem primeru za protizakonita navodila ministra v odstopu Aleša Hojsa v zvezi z begunci. Posledica teh navodil so grozljive razmere v Centru za tujce v Postojni, do katerih je prišlo zaradi odločitve vlade ozirom notranjega ministra, da mora policija prosilcem za azil izrehati omejitve gibanja in jih celo zapirati v inštitucijo, pred tem namenjeno odstranjevanju brezpravnih tujcev iz države, torej ne prosilcem za azil, ki odločbe o svojem statusu še čakajo. Odkar se od 1. junija letos naprej izvaja nova nezakonita azilna politika, je Center za tujce natrpan z ljudmi, zaprtimi v opuščnem industrijskem objektu, neprimernem za bivanje. Temu so sledile pričakovane posledice med zaprtimi tujci - skrajna človeška stiska, obup, gladovne stavke, protesti, samo-poškodovanja, poskusi samomora – vse to je zdaj del vsakdana, ki ne sodi v civilizirano Evropo 21. stoletja.

Zaradi vsega zgoraj navedenega in obširno opisanega stanja v Centru za tujce v Postojni, v Levici predlagamo Komisiji za peticije, človekove pravice in enake možnosti sprejem sledečih sklepov:

Predlog sklepov:

1. Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti se je seznanila s stanjem v Centru za tujce v Postojni ter s postopki in ravnanjem policije z begunci in prosilci za azil.

2. Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti ugotavlja, da so v Centru za tujce v Postojni protipravno pridržani in zaprti tujci, begunci in prosilci za azil, ki so jim kršene temeljne človekove pravice in pravice, ki izhajajo iz mednarodnega in slovenskega azilnega prava. Komisija obsoja vsako protipravno in nehumano ravnanje organov oblasti Republike Slovenije.

3. Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti poziva policijo, Ministrstvo za notranje zadeve in Vlado Republike Slovenije, da nemudoma preneha s protizakonitim zadrževanjem in zapiranjem beguncev in prosilcev za azil, ter njihovim prisilnim vračanjem, kljub jasno izraženi nameri prošnje za azil ter ravna striktno po Zakonu o tujcih in Zakonu o mednarodni zaščiti.

4. Komisija za peticije, človekove pravice in enake možnosti poziva policijo in Ministrstvo za notranje zadeve, da pripravi poročilo o razmerah v Centru za tujce v Postojni in delu policije v zvezi z azilnimi postopki, ki naj ga predloži Komisiji v roku enega meseca dni.

V imenu predlagatelja bo na seji komisije sodeloval poslanec dr. Matej T. Vatovec.

Vabljeni:

- Janez Janša, predsednik Vlade Republike Slovenije
- Aleš Hojs, minister za notranje zadeve v odstopu
- Andrej Jurič, v.d. generalnega direktorja policije
- Robert More, Sektor mejne policije generalne policijske uprave
- Severin Pek, v.d. glavnega inšpektorja, Inšpektorat za notranje zadeve
- Drago Šketa, generalni državni tožilec
- Jasna Šegan, Upravno sodišče RS, predsednica, višja sodnica svetnica
- Peter Svetina, Varuh človekovih pravic
- Iza Thaler, Civilna iniciativa Infokolpa
- Jošt Žagar, Border Violence Monitoring Network
- Miha Blažič, Delovna skupina za azil, Rog
- Nataša Posej, Amnesty international Slovenija, direktorica
- dr. Mojca Pajnik, Fakulteta za družbene vede Univerze v Ljubljani
- Katarina Vučko, Mirovni inštitut Ljubljana, svetovalka
- Maja Ladić, Mirovni inštitut Ljubljana, raziskovalka
- dr. Jelka Zorn, Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani
- Katarina Bervar Sternad, Pravno-informacijski center PIC, direktorica
- Franci Zalar, Slovenska filantropija

dr. Matej T. Vatovec
vodja poslanske skupine Levica

Priloge:

- medijske objave